

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny

Parlamentní institut

Oddělení pro všeobecné studie

VYBRANÁ
TÉMATATA

Domnělé využití evropských zemí ze strany CIA pro převoz a nezákonné
zadržování vězňů
(2/2006)

Martin Kavěna LL.B., B.C.L.
DUBEN 2006

Informační podklad poskytuje stručný přehled aktuálních zpráv vydaných mezivládními, mezinárodními a nevládními institucemi na dané téma.

<u>Evropský Parlament</u>	
Dočasný výbor k domnělému využití evropských zemí ze strany CIA pro převoz a nezákonné zadržování vězňů – přehled činnosti	
Datum:	<p>Dne 12.1.2006 se Konference předsedů dohodla na zřízení dočasného výboru Evropského parlamentu pro vyšetření otázky domnělého využití evropských zemí ze strany CIA pro převoz a nezákonné zadržování vězňů. Výbor byl následně zřízen rozhodnutím EP č. P6_TA(2005)0529 (viz. web odkaz č. 2 a 3).</p> <p>Schůze výboru: 26.01.2006, 13.02.2006, 23.02.2006, 06.03.2006, 13.03.2006, 21.03.2006, 23.03.2006, 03.04.2006, 20.04.2006 (viz. web odkaz č. 1)</p> <p>Jediný člen výboru, který byl do EP zvolen v České republice, je Jan Zahradil (ODS); Jan Zieleneč (SNK-ED) je náhradníkem.</p>
Zdroj:	Evropský parlament, dokumenty výborů
Web:	<p>web:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <http://www.europarl.eu.int/meetdocs/2004_2009/organes/tdip/tdip_meetinglist.htm#> 2. <http://www.europarl.eu.int/news/expert/infopress_page/008-4221-037-02-06-901-20060112IPR04220-06-02-2006-2006-false/default_cs.htm> 3. <http://www.europarl.eu.int/omk/sipade3?PUBREF=-//EP//TEXT+PV+20060118+ITEM-004-03+DOC+XML+V0//CS&LEVEL=3&NAV=X&L=CS>
Shrnutí:	<p>Dočasný výbor v současné době vyslýchá některé svědky a jeho zpravodaj připravuje průběžnou zprávu o dosavadní činnosti výboru, která bude předložena do konce května 2006.</p> <p>Mandát výboru je stanoven v čl.1 výše zmíněného rozhodnutí EP, které stanoví, že výbor má za úkol:</p> <p><i>„a) shromáždit a analyzovat informace, aby zjistil, zda:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>CIA nebo jiní agenti USA nebo zpravodajské služby třetích zemí unášely, "mimořádně přemisťovaly", zadržovaly na tajných místech, držely v izolaci, mučily podezřelé osoby, dopouštěly se jiného krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení s vězni na území Evropské unie, včetně přístupujících a kandidátských zemí, nebo využívaly tohoto území k výše uvedeným účelům, např. k přeletům;</i> - <i>tyto akce prováděné údajně na území Evropské unie v rámci boje proti terorismu lze považovat za porušení mimo jiné článku 6 Smlouvy o Evropské unii, článků 2, 3, 5 a 6 Evropské úmluvy o ochraně základních práv a svobod, Listiny základních práv EU, Úmluvy OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání a dohod mezi EU a USA o vydávání a vzájemné právní pomoci a dále jiných mezinárodních smluv a dohod, které uzavřela Evropská unie / Evropské společenství a členské státy, včetně Severoatlantického paktu a souvisejících dohod o postavení ozbrojených sil a</i>

	<p><i>Úmluvy o mezinárodním civilním letectví;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - občané EU nebo kandidátských zemí, či jakákoli jiná osoba oprávněná k ochraně či jinak spadající pod jurisdikci EU, členských států nebo kandidátských zemí byli mezi osobami zapojenými do únosů, "přemisťování", zadržování na tajných místech, zadržování v izolaci nebo mučení nebo jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení, nebo těmito aktivitám byli podrobeni na území EU nebo jinde; - členské státy, veřejní činitelé, osoby s oficiálním statutem nebo orgány Evropské unie byly zapojeny nebo se účastnily na protiprávním zbavení jednotlivců svobody, včetně únosu, vydávání, převážení, zadržování nebo mučení, buď aktivně nebo z nedbalosti; <p>b) předložit plenárnímu zasedání všechna doporučení, o kterých se výbor domnívá, že jsou v této záležitosti na evropské úrovni nutná, zejména v souvislosti s politickými, právními a správními závěry a také možnými dopady na vztahy EU s třetími zeměmi,“</p> <p>Čl. 2 pak stanoví, že „...dočasný výbor bude ve spojení s Radou Evropy a jejím generálním tajemníkem, parlamentním shromážděním a komisařem pro lidská práva, Vysokým komisařem OSN pro lidská práva a také s národními parlamenty a bude s nimi maximálně spolupracovat“</p> <p>Dočasný výbor již požádal národní parlamenty členských států, aby ho informovaly o jakýchkoli krocích, které byly či budou podniknuty na půdě národních parlamentů v souvislosti s předmětem vyšetřování – tj. o projednávání na plénu, v parlamentních výborech, komisích či vyšetřovacích komisích. Dočasný výbor rovněž požádal národní parlamenty, aby ho informovaly o zákonných ustanoveních, která se týkají parlamentní kontroly zpravodajských služeb.</p> <p>Návrh usnesení Dočasného výboru byl prezentován dne 24. 4. 2006 zpravodajem výboru, poslancem Giovanni Claudio Favem. Návrh usnesení potvrzuje, že v několika případech došlo pravděpodobně k porušení <i>Úmluvy o mezinárodním civilním letectví</i> ze strany americké CIA a že žádný členský stát EU nepřijal vhodná opatření, aby ověřil, že civilní letadla nebyla zneužívána k jiným účelům, než jaké jsou povolené podle příslušných úmluv. V této souvislosti návrh počítá s tím, že EP požádá Komisi o předložení harmonizační právní úpravy na úrovni EU. Návrh usnesení rovněž obsahuje ustanovení, kterým by Dočasný výbor měl vyjádřit, že nepovažuje za pravděpodobné, že by některé členské státy EU nevěděly o případech nedobrovolného zmizení, prováděného CIA na jejich území.</p>
--	---

Rada Evropy (1/3)

Informační memorandum II: údajné tajné zadržování osob v členských státech Rady Evropy

(Information memorandum II: alleged secret detentions in Council of Europe member states)

Datum:	22.1.2006
Zdroj:	Dick Marty, zpravodaj výboru pro právní záležitosti a lidská práva, Parlamentní

	shromáždění Rady Evropy (dokument č. AS/Jur (2006) 03)
Web:	1.< http://news.bbc.co.uk/1/shared/bsp/hi/pdfs/24_01_06_detention.pdf > 2.< http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/CommitteeDocs/2006/20060124_Jdoc032006_E.htm > 3.< http://assembly.coe.int/Main.asp?link=http://assembly.coe.int/Documents/AdoptedText/ta05/ERES1433.htm >.
Shrnutí:	<p>Dne 22. ledna 2006 publikoval výbor pro právní záležitosti a lidská práva Parlamentního shromáždění Rady Evropy zprávu „o údajném tajném zadržování osob v členských státech Rady Evropy“, kterou zpracoval zpravodaj výboru pan Dick Marty, poslanec švýcarského parlamentu. Výbor se otázkou tajného zadržování a převozu osob, které jsou podezřelé z terorismu, zabývá delší dobu – v minulosti přijal usnesení k otázce legality zadržování osob Spojenými státy americkými na základě Guantánamo (rezoluce č. 1433/2005 – viz web odkaz č.3). Již v tomto usnesení byly členské státy Rady Evropy vyzvány, aby zamezily využití svého území pro účely tajného zadržování nebo převozu osob, pokud by takovéto jednání mohlo být v rozporu s mezinárodními standardy lidských práv.</p> <p>Po zveřejnění informací v médiích o možné existenci tajných věznic USA v evropských státech výbor rozhodl, že záležitost projedná. Tato průběžná zpráva, kterou předložil zpravodaj výboru Dick Marty, uvádí stručný přehled dosavadní činnosti výboru v této věci. Koncem roku 2005 byly rozeslány dotazníky všem národním parlamentům členských států, prostřednictvím národních delegací Parlamentního shromáždění Rady Evropy. Zpráva pak shrnuje informace, které byly získány na základě rozeslaných dotazníků, a shrnuje i současnou politickou debatu k této věci v USA. Na závěr poskytuje zpráva předběžnou analýzu poskytnutých informací.</p>

Rada Evropy (2/3)

Zpráva Generálního tajemníka Rady Evropy o využití svých pravomocí podle čl. 52 Evropské úmluvy o lidských právech

Datum:	28.2.2006
Zdroj:	Rada Evropy - Informační dokument (dokument č. SG/Inf (2006) 5 28 February 2006)
Web:	web: < https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=SG/Inf(2006)5&Sector=secPrivateOffice&Language=lanEnglish&Ver=original&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75 >
Shrnutí:	Ačkoli výbor pro právní záležitosti a lidská práva Parlamentního shromáždění se otázkou nezákonného zadržování či převozu osob již zabýval, rozhodl Generální tajemník, že rovněž požádá členské státy o podrobné informace k této věci. Zatímco výbor shromažďoval informace prostřednictvím zástupců národních parlamentů (tj. poslanců a senátorů), Generální tajemník zahájil formální vyšetřování podle čl. 52 Evropské úmluvy o lidských právech (EÚLP) a dotazoval se přímo národních vlád. Tento článek umožňuje Generálnímu tajemníkovi požádat členské státy o vysvětlení, jakým způsobem zajišťuje jejich vnitrostátní právo dodržování základních práv a svobod, které jsou vymezené

	<p>v EÚLP. Generální tajemník se dotazoval, jakým způsobem zajišťuje vnitrostátní právo členského státu dohled nad činností agentů nebo jiných zástupců cizích států na svém území, jakým způsobem zajišťuje členský stát ochranu proti nelegálnímu zadržování osob na svém území, resp. proti nelegálnímu převozu nebo únosu osob, zda takovéto činnosti daný stát někdy napomáhal nebo přihlížel, a jakým způsobem je zajištěno dostatečné vyšetřování případných incidentů. Členské státy měly poskytnout své odpovědi do 21.2.2006.</p> <p>Tato zpráva pak uvádí stručné shrnutí poskytnutých odpovědí a seznam států, od nichž Generální tajemník požádá o doplňující informace.</p>
--	---

Rada Evropy (3/3)

Tiskové prohlášení Generálního tajemníka Rady Evropy ze dne 12.4.2006

Datum:	12.4.2006
Zdroj:	Rada Evropy – Tiskové prohlášení
Web:	web: < http://www.coe.int/T/E/Com/Files/PA-Sessions/April-2006/20060412_Speaking-notes_sg.asp >
Shrnutí:	<p>Po vydání své první zprávy dne 28.2.2006 (viz shora) požádal Generální tajemník 37 členských států Rady Evropy o poskytnutí podrobnějších informací a toto tiskové prohlášení ze dne 12.4.2006 mělo seznámit veřejnost s některými aktuálními závěry, které vyplývají z těchto nově poskytnutých informací. Generální tajemník prohlásil, že ačkoli konečné hodnocení ještě nebylo zpracováno, může v současné době již potvrdit, že na území členských států došlo k potvrzeným případům předávání, resp. převozu vězňů, které bylo v rozporu s Evropskou úmluvou o lidských právech a právními akty Rady Evropy. Podrobnosti budou prezentovány v konečné zprávě Generálního tajemníka.</p>

<u>Amnesty International</u>	
Mimo radar: tajné lety za mučením a zmizením (<i>Below the radar: Secret flights to torture and 'disappearance'</i>)	
Datum:	5.4.2006
Zdroj:	Amnesty International
Web:	< http://web.amnesty.org/library/index/ENGAMR510512006 >
Shrnutí:	<p>Zpráva shrnuje svědectví několika osob, které tvrdí, že byly oběťmi tajného převozu a zadržování ze strany americké CIA. Jde o převoz zadržovaných osob z území ovládaného USA do třetích států a dále pak převoz zadržovaných osob ze třetích států do USA (resp. na vojenské základny USA).</p> <p>Zpráva zmiňuje některé normy mezinárodního práva veřejného, které se na údajné převozy mohou vztahovat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání</i> (New York, 10. prosince 1984, č. 143/1988 Sb.): <ul style="list-style-type: none"> • čl. 3 úmluvy stanoví zákaz vypovězení, vrácení či vydání osob do států, kde jim hrozí nebezpečí mučení; • zpráva uvádí svědectví některých osob, které tvrdí, že je USA předaly státům, kde byly následně mučeny. - <i>Úmluva o mezinárodním civilním letectví</i> (Chicago, 7. prosince 1944, č. 147/1947 Sb.): <ul style="list-style-type: none"> • čl. 5 úmluvy stanoví právo nepravidelného (civilního) letu přelétávat nad územím členského státu, nebo území transitně, bez přistání, přelétávat, jakož i přistávat pro neobchodní potřeby, aniž by bylo třeba předchozího svolení; • zpráva spekuluje o možnosti zneužití civilně registrovaných letadel pro účely tajného převozů osob. - <i>Úmluva o ochraně všech osob proti nedobrovolnému zmizení</i> (OSN, 23. září 2005, web: <http://www1.umn.edu/humanrts/instree/disappearance.html>) <ul style="list-style-type: none"> • Úmluva zatím nevstoupila v platnost, představuje však kodifikaci dosavadního mezinárodního obyčeje (který je zdrojem mezinárodního práva veřejného), pokud jde o zákaz nedobrovolného zmizení osob (viz např. rezoluce Valného shromáždění OSN č. A/RES/51/94 ze dne 12. prosince 1996 a čl. 1 této Úmluvy); • Úmluva stanoví zákaz tajného věznění osob, jakož i minimální standardy pro věznění zatčených osob – tj. právo být vězněn jen v místě, které je oficiálně označené jako věznice, právo komunikovat s rodinou, právo přijímat návštěvy rodinných příslušníků, právních zástupců nebo dalších osob, právo na přístup k nezávislému soudu. • Úmluva stanoví povinnost signatářských států stíhat pachatele trestného činu nedobrovolného zmizení. Úmluva potvrzuje, že rozsáhlé či systematické provádění nedobrovolného zmizení je zločinem proti lidskosti z hlediska mezinárodního práva veřejného.